

ХАРЧЕНКО Інна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри державно-правових дисциплін та українознавства, Сумський національний аграрний університет, вул. Герасима Кондратьєва, 160, Суми, 40000, Україна (kharchenko_inna@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8190-4607>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.150402>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПРОФЕСІОНАЛА АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Анотація. Статтю присвячено проблемі формування професійної мовної компетентності у студентів закладів вищої освіти аграрного профілю. Подано визначення професійної мовної компетентності як інтегральної особистісної якості – сукупності професійних компетенцій, які визначають готовність до діяльності в сільськогосподарській галузі, та перелік вимог, що включає систематизовані знання норм сучасної української літературної мови, правил мовленнєвого спілкування, професійної термінології та уміння й навички оптимального їх використання у професійній комунікації. Зміст професійної мовної компетентності фахівця аграрного сектору розглянуто як освітній результат його підготовки у вищому навчальному закладі, орієнтований на вирішення професійно значущих і виробничих завдань у різноманітних ділянках аграрної практики.

Ключові слова: компетентність, мовна компетентність, студенти, фахівець аграрного профілю.

Постановка проблеми. Ми живемо в добу значних економічних, соціальних і геополітичних трансформацій суспільства. Останнім часом спостерігається посилення вимог до випускників вищих навчальних закладів, проблеми покращення якості освіти на перший план не лише в Україні, але й за її межами. Це передбачає оновлення змісту освіти, переосмислення її мети й результату, оптимізацією навчального процесу.

Нині метою навчання є не лише засвоєння сукупності професійних знань, але й формування духовно багаті особистості, всебічно розвиненого професіонала, здатного творчо вирішувати складні питання в майбутній фаховій діяльності. Як зазначає О.М. Полтавська, у мовній освіті та у фаховій підготовці головним завданням вищої школи є «посилення ціннісно-орієнтаційної значущості державної мови як провідного фактору культури професійного спілкування, ... розвитку мотивації студентів до вдосконалення навичок культури професійного спілкування; комунікативного розвитку мови у формуванні професійного мовлення» [14, 2].

Позаяк компетентнісний підхід є теоретико-методологічною основою модернізації освіти й передбачає комплексне оволодіння вміннями та знаннями, то важливо, щоб слід зазначити, щоб конкурентоспроможність фахівця аграрного сектору підтримувалася також професійною мовною та мовнокомунікативною компетентністю, що засвідчує вміння ефективно діяти в умовах сучасного середовища.

Це породжує нові суперечності обумовлює між зростаючою соціальною потребою в сільськогосподарських кадрах, які володіють на високому рівні способами ефективної професійної комунікації, і нерозробленістю процесуально-технологічних характеристик освітнього процесу.

Аналіз досліджень. Загальні проблеми професійної підготовки фахівців аграрного профілю змістовно представлені в працях С. Білана, С. Заскалети, В. Каричковського, Д. Мельничука, В. Свистун та ін.

Проблема навчання майбутніх фахівців різних галузей української професійної лексики є предметом наукового інтересу численних наукових студій, присвячених викладанню української мови за професійним спрямуванням студентам низки нефілологічних спеціальностей – у ділянці економіки (В. Борисенко, Н. Костиця, К. Лихачова); юриспруденції (М. Криській); маркетингу (Ю. Мендрух); технічних наук (Т. Бутенко, І. Дроздова, Н. Тоцька) та ін.

Попри суттєвий унесок науковців у теорію і практику навчання української мови за професійним спрямуванням та широке коло охопленої проблематики, у сучасній вітчизняній лінгводидактиці бракує розвідок, де досліджуються питання формування й удосконалення мовної та мовнокомунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладів аграрного профілю. До винятків належить віднести нечисленні студії О. Лазарева, Р. Петрух, Г. Берегової, В. Каричковської, О. Краєвської.

Об'єктом статті є процес професійної підготовки фахівців аграрного профілю в закладах вищої освіти України. Предметом дослідження – педагогічні умови, що забезпечують формування мовної компетентності фахівця аграрного сектора як важливого компонента його професійної компетентності. Аналіз стану дослідженості проблеми зумовив визначення **мети статті** – теоретично обґрунтувати лінгводидактичні передумови ефективного формування мовної компетентності в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців аграрного профілю на засадах компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу. Сучасне сільськогосподарське виробництво пред'являє високі вимоги до професійної підготовки фахівця аграрного профілю, якому необхідно забезпечити професійне спілкування на належному мовному рівні. З огляду на це навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» має на меті підвищити рівень загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови. Ми поділяємо погляд І. Стражнікової про те, що потрібно підготувати випускників до нових умов життя й професійної діяль-

ності: «стратегія розвитку сучасного українського суспільства в умовах соціально-економічних реформ об'єктивно потребує підвищення вимог до освітньої системи та професійної підготовки фахівців високої кваліфікації» [18, 5]. У площині формування культури мовлення студентів привертає увагу висловлена А. Білецьким думка про важливість лінгвістичних знань для освіченої людини [2]. Мовні курси в закладах вищої освіти аграрного спрямування актуалізують знання про українську мову як динамічну систему, а опанування студентами термінів вважаємо визначальним не лише для формування їхньої термінологічної компетенції, але також поглиблення професійних знань.

Підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних бути конкурентоспроможними на ринку праці, визнано пріоритетним завданням системи освіти України. Вимоги до неї окреслені в низці нормативних документів, зокрема в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність», в Указах Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти в XXI столітті», «Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти», «Про національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» та в інших нормативно-правових актах, що відкриває нові перспективи для реалізації інтелектуального й особистісного потенціалу майбутнього фахівця аграрного профілю.

Передусім зауважимо, що процес організації будь-якого виду навчальної діяльності треба починати з вибору певної сукупності принципів. Принципи навчання у вищій школі є її вихідними положеннями [18, 68] й покликані «працювати» на реалізацію основної мети – професійної підготовки фахівців високої кваліфікації. Такий підхід зумовлює використання і загальнодидактичних, і власне методичних принципів навчання й виховання студента. К.Я. Климова запропонувала систему загальнодидактичних та власне методичних принципів навчання української мови, які послуговували основою «педагогічного проектування технологій формування складових мовнокомунікативної професійної компетенції майбутніх педагогів-нефілологів» [10, 191].

У «Проекті Концепції мовної освіти в Україні» зазначено, що вона ґрунтується на таких загальнодидактичних принципах: гуманізму, людиноцентризму, природовідповідності; єдності навчання, розвитку і виховання; науковості; систематичності та послідовності; усвідомленості й доступності; наступності й перспективності; зв'язку теорії з практикою; диференціації та індивідуалізації; культуровідповідності; застосування різних форм навчальної діяльності; реалізації міжпредметних зв'язків тощо [18].

Варто, окрім того, зауважити, що окреслення теоретико-методологічних засад проблеми формування професійної мовної компетентності потребує звертання до праць із загального мовознавства (В. фон Гумбольдт, О. Потебня, І. Огієнко). Відомий український мовознавець, письменник, етнограф О. Потебня наголошував, що народ є творцем мови, а її національна специфіка пород-

жується народним духом. Це дає підстави стверджувати, що в українській мові відображено могутній творчий потенціал народу з високим рівнем духовної культури.

Мовознавчі студії відображають, зокрема, багатofункційність мови [2; 13]. Тож у навчанні студентів нефілологічних спеціальностей загалом, і аграріїв зокрема необхідно зупинитися на характеристиці головних функцій мови (і, відповідно, мовлення, позаяк конкретні мовленнєві акти є способом реалізації мови) – комунікативної, мислетвірної, пізнавальної, емоційно-експресивної, конативної, інформаційної, естетичної.

Оскільки ми поставили завданням визначити поняття «професійна мовна компетентність сучасного аграрія», зупинимося на таких видах компетентності, як мовна, комунікативна, а також мовленнєва (з огляду на взаємозв'язок між мовою і мовленням): «З метою розмежування рівня оволодіння мовним і мовленнєвим матеріалом ... в лінгводидактиці введено поняття мовна, мовленнєва, комунікативна компетенція», – так пояснює виокремлення цих трьох компетенцій О. Горошкіна [3, 4].

Мовленнєва компетенція, за визначенням Т. Донченко, «охоплює систему мовленнєвих знань і вмінь, потрібних для спілкування в різних видах мовленнєвої діяльності» [5, 4]. С. Караман виділяє чотири типи компетенцій, що формуються в студентів у процесі навчання української мови (мовну, мовленнєву, соціокультурну і функціонально-комунікативну). Мовну компетенцію він окреслює загальноприйнятими (мовними) нормами; мовленнєву – «чотирма видами компетенції: аудіюванням, говорінням, читанням, письмом» [8, 3].

Уважаємо, що професійна мовна компетентність фахівця аграрного сектора як освітній результат його підготовки у закладі вищої освіти має характеризуватися специфічними рисами, зумовленими особливостями сільськогосподарського виробництва: різноманіттям видів продукції тваринництва та рослинництва, необхідністю науково і в доступній формі роз'яснювати сільськогосподарським працівникам особливості їхніх дій; збільшенням сільськогосподарської термінології, зокрема і в зв'язку з необхідністю спілкуватися з представниками промислового виробництва тощо [9]. Усе це детермінує потребу окреслення змісту професійної мовної та мовнокомунікативної компетентності фахівця аграрного сектора як освітнього результату його підготовки у виші.

Дидактичні умови професійної мовнокомунікативної підготовки студента аграрного вишу допомагає розкрити компетентнісний підхід до модернізації вітчизняної професійної освіти, різні аспекти якого розглянуті в працях А.Л. Андрєєва, В.І. Байденко, І.А. Зимньої, О.С. Іонкіної, А.В. Хуторського та ін.

Слідом за А.Л. Андрєєвим, вважаємо, що «компетентнісна парадигма, маючи кардинально інноваційний характер, відповідає сучасним вимогам до сфери освіти, співвідноситься з динамічним відкритим суспільством, в якому індивід є продуктом процесів соціалізації, навчання, загальної і професійної підготовки, готовим до виконання широкого спектра життєвих функцій» [1, 19].

Ми погоджуємося з ученими [16; 17; 19; 20], що в сучасній педагогічній науці немає усталених визначень понять «компетенція» і «компетентність», і кожен дослідник трактує їх дещо по-різному. Це може бути пов'язано з тим, що термін «competence» в перекладі на українську мову означає і «компетенція», і «компетентність». Саме тому наявні різні підходи до трактування цих понять, зокрема й такі: 1) ці терміни розглядаються і вживаються як синоніми; 2) вони позначають різні поняття [16].

У рамках нашого дослідження розрізняємо терміни «компетенція» й «компетентність» і вважаємо, що компетенції є складниками компетентності, позаяк під поняттям «компетенція» маємо на увазі суму знань, умінь і навичок людини, потрібних для результативної її діяльності в конкретній сфері, а також власний досвід, тоді як під поняттям «компетентність» – володіння людиною певними знаннями, вміннями і навичками, володіння конкретною компетенцією або системою компетенцій у певній галузі, важливими при цьому є особистісні якості індивіда [21, 12].

О.В. Харитонova, зіставляючи поняття компетентність і компетенція, доходить висновку, що компетенція – це параметр соціальної ролі, який в особистісному плані проявляється як компетентність, відповідність особи певному місцю, «часу»; це здатність здійснювати діяльність відповідно до соціальних вимог і очікувань [19].

Услід за І. Дроздовою орієнтуємося на сформованість у майбутніх фахівців трьох видів компетентності – лінгвістичної (мовної), комунікативної і професійної [6, 34–35]. Загалом, у різних структурах професійних компетентностей, пропонувані українськими і зарубіжними дослідниками, поряд із фаховою обов'язковими є мовна і комунікативна компетентності.

Отже, професійну мовну компетентність фахівця аграрної галузі тлумачимо як інтегральну особистісну якість, як сукупність професійних компетенцій, які зумовлюють готовність до діяльності в сільськогосподарській галузі, та сукупність вимог, що включає: 1) систематизовані знання про мову як найвище надбання цивілізації; 2) знання правил мовного спілкування; 3) знання норм сучасної української літературної мови, уміння і навички оптимального використання цих знань у професійній діяльності; 4) уміння й навички правильної побудови зв'язних текстів, зумовлених потребами професійної комунікації; 5) уміння користуватися інформаційно-довідковими джерелами для українськомовного самонавчання та самовдосконалення.

У своїх дослідженнях О.С. Іонкіна, К.С. Крючкова виділяють рівні сформованості у студентів професійно-мовної компетентності: описовий, терміно-елементний, терміносистемний і професійно-теоретичний, пропонуючи тим самим шкалу вимірювання ступеня сформованості професійно-мовної компетентності студента. Це дає змогу чіткіше формулювати педагогічні цілі й надавати ефективнішу педагогічну підтримку процесу формування професійно-мовної компетентності вже на етапі довшівської підготовки [7]. Поділяючи студентів

за рівнями, дослідниці зазначають, що кожен з цих них має якісну визначеність і характеризується єдністю відповідних структурних характеристик.

Мета і завдання нашого дослідження вимагають визначення компонентів професійної мовної компетентності майбутнього фахівця аграрного сектору. О.Є. Гриджук виділяє у структурі мовнокомунікативної компетентності лінгвістичний, соціолінгвістичний і прагматичний компоненти, до кожного з яких належать певні компетенції [4, 3]. У структурі мовнокомунікативної компетентності майбутнього фахівця аграрного сектору нас цікавить насамперед лінгвістичний компонент.

Рівень сформованості у студентів-аграріїв цього компонента пропонуємо оцінювати за такими показниками, як: демонстрація студентом глибоких системних мовних знань; правильне формулювання правил та норм сучасної української літературної мови; усвідомлене й цілеспрямоване вдосконалення власного мовлення (у контексті правильної артикуляції та наголосу, розширення активного словникового запасу, коректного вживання граматичних форм і синтаксичних конструкцій); доречне й коректне застосування у мовленні мовних засобів тощо [11]. Основні напрями роботи зі студентами закладів вищої освіти аграрного профілю реалізуються в процесі викладання дисциплін «Українська мова (за професійним спрямуванням)» та «Фахова термінологія». Ці навчальні предмети спрямовані на розвиток таких аспектів мовної підготовки, як граматики-стилістичний, комунікативний, термінологічний, лексикографічний, культуромовний, фахово-прикладний. Крім того, значущим є поглиблення лінгвістичних знань студентів для опанування фахової термінології, формування високого рівня культури усної й писемної комунікації українською мовою, для розвитку професійних здібностей загалом.

Відповідно формування професійної мовної компетентності у студентів закладів вищої освіти аграрного профілю розглядаємо як процес, скерований на вирішення питань, пов'язаних з їхньою практичною, пізнавальною та навчальною діяльностями. Важливими аспектами цього процесу є пояснення ролі мови як соціального явища, вивчення ціннісних орієнтацій студентів, їхня зацікавленість навчальною та пізнавальною діяльностями, стимулювання мотивації до навчання загалом.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, ми розглядаємо зміст професійної мовної компетентності фахівця аграрного сектору як освітній результат його підготовки в закладі вищої освіти, орієнтований на вирішення професійно значущих і виробничих завдань в різноманітних ділянках аграрної практики: володіння культурою спілкування, здатність до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, вміння логічно та аргументовано будувати усне й писемне мовлення тощо.

Окреслене у статті коло питань має беззаперечні перспективи, зокрема для розроблення критеріїв та рівнів сформованості професійної мовної компетентності майбутніх фахівців аграрного сектору.

Література

1. Андреев А.Л. Компетентностная парадигма в образовании: опыт философско-методологического анализа / А.Л. Андреев // Педагогика. – 2005. – № 4. – С. 19–27.
2. Білецький А.О. Про мову і мовознавство : навч. посіб. / А.О. Білецький. – К. : АртЕк, 1997. – 224 с.
3. Горошкіна О.М. Методика навчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах III ступеня природничо-математичного профілю : дис. ... д-ра пед. наук / О.М. Горошкіна. – Херсон, 2005. – 425 с.
4. Гридчук О.Є. Теоретико-методичні засади формування мовнокомунікативної компетентності майбутніх фахівців лісотехнічних спеціальностей : дис. ... д-ра пед. наук / О.Є. Гридчук. – К., 2018. – 517 с.
5. Донченко Т. Мовленнєвий розвиток як науково-методична проблема / Т. Донченко // Дивослово. – 2006. – № 5. – С. 2–5.
6. Дроздова І.П. Наукові основи формування українського професійного мовлення студентів нефілологічних факультетів ВНЗ : монографія / І.П. Дроздова. – Харків : ХНАМГ, 2010. – 320 с.
7. Ионкина Е.С. Выделение уровней сформированности профессионально-языковой компетентности иностранного студента / Е.С. Ионкина, К.С. Крючкова // Известия Волгоградского государственного технического университета. – 2013. – Т. 12. – № 2 (105). – С. 98–101.
8. Караман С.О. Методика навчання фонетики, графіки, орфоепії / С.О. Караман // Науковий часопис НПУ імені М. Драгоманова. Серія № 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство). – Вип. 3. – К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2009. – С. 157–167.
9. Каричковський В.Д. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх менеджерів в університетах аграрного профілю: порівняльний аналіз : автореф. дис. ... д-ра пед. наук / В.Д. Каричковський. – К., 2018. – 46 с.
10. Климова К.Я. Теорія і практика формування мовнокомунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів : монографія / К.Я. Климова. – Житомир : ПП «РУТА», 2010. – 560 с.
11. Лазарев О.В. Професійна підготовка майбутніх фахівців аграрного профілю на засадах компетентнісного підходу / О.В. Лазарев // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014. – № 1 (35). – С. 209–218.
12. Любашенко О.В. Мовна освіта: європейські тенденції і перспективи розвитку української лінгводидактики / О.В. Любашенко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка. – 2012. – № 1. – С. 11–15.
13. Омельчук С. Формування мовленнєво-комунікативних умінь у процесі вивчення синтаксису / С. Омельчук // Дивослово. – 2006. – № 9. – С. 2–5.
14. Полтавська О.М. Вивчення української мови (за професійним спрямуванням): теоретичний і практичний аспекти / О.М. Полтавська. – Алчевськ : ДонДТУ, 2009. – 189 с.
15. Проект Концепції мовної освіти в Україні. – Режим доступу : osvita.ua/doc/files/news/132/13273/Concept_L_education.doc (дата звернення: 24.11.2018).
16. Семина В.В. Понятие «компетенция» и «компетентность» в российской образовательной парадигме / В.В. Семина // Среднее профессиональное образование. – 2010. – № 4. – С. 7–8.

17. Словник-довідник з української лінгводидактики / М.І. Пентилюк, О.М. Горошкіна, Л.О. Попова, А.В. Нікітіна, Н.В. Мордовцева ; за заг. ред. проф. М.І. Пентилюк. – 2-ге вид., доповн. та переробл. – Харків : Вид. група «Основа», 2016. – 172 с.
18. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / І. Стражнікова. – Івано-Франківськ : НАІР, 2018. – 120 с.
19. Харитоновна Е.В. Об определении понятий «компетентность» и «компетенция» / Е.В. Харитоновна // Успехи современного естествознания. – 2007. – № 3. – С. 67–68.
20. Хуторской А.В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А.В. Хуторский // Народное образование. – № 5. – 2003. – С. 58–64.
21. Ширяева К. Профессионально-коммуникативная подготовка студента аграрного вуза : автореф. дисс. ... канд. пед. наук / К. Ширяева. – Волгоград, 2015. – 22 с.

References

1. Andreev, A.L. (2005). Kompetentnostnaia paradigma v obrazovanii: opyt filosofskometodologicheskogo analiza [Competence paradigm in education: an experience of filosofic and methodological analysis]. *Pedagogika – Pedagogics*, 4, 9–27 [in Russian].
2. Biletskyi, A.O. (1997). *Pro movu i movoznavstvo [On language of linguistics]*. Kyiv: ArtEk [in Ukrainian]
3. Horoshkyna, O.M. (2005). *Metodyka navchannia ukrainskoi movy v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh III stupenia pryrodnycho-matematychnoho profiliiu [Methods of teaching Ukrainian language at comprehensive educational establishments of IIIrd level of science profile]*. (Doctor's thesis). Kherson [in Ukrainian].
4. Hrydzhuk, O.Ye. (2018). *Teoretyko-metodychni zasady formuvannia movnokomunikativnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv lisotekhnichnykh spetsialnestei [Theoretical and methodological grounds of forming speech communicative competence of the future specialists of forest technical specialists]*. (Doctor's thesis). Kyiv [in Ukrainian].
5. Donchenko, T. (2006). Movlenniievi rozvytok yak naukovo-metodychna problema [Speech development as scientific-methodological problem]. *Dyvoslovo – Miracle word*, 5, 2–5 [in Ukrainian].
6. Drozdova, I.P. (2010). *Naukovi osnovy formuvannia ukrainskoho profesiinoho movlennia studentiv nefilolohichnykh fakultetiv VNZ [Scientific grounds of forming Ukrainian professional speech of the students from non-philological faculties of higher educational establishments]*. Kharkiv: KhNAMH [in Ukrainian].
7. Ionkina, E.S., & Kriuchkova, K.S. (2013). Vydelenie urovnei sformirovannosti professionalno-iazykovoї kompetentnosti inostrannogo studenta [Identification of the levels of formation of professional language competence of the foreign student]. *Izvestiia Volgogradskogo gosudarstvennogo tekhnicheskogo universiteta – Newsletter of Volgograd state technical university*, 12, 2 (105), 98–101 [in Russian].
8. Karaman, S.O. (2009). *Metodyka navchannia fonetyky, hrafiky, orfoepii [Methodology of teaching phonetics, graphics, orphoepics]*. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. Drahomanova. Serii 8. Filolohichni nauky (movoznavstvo i literaturoznavstvo – Scientific newsletter of the NPU named after M. Drahomanov. Series 8. Philology and literature*, 3, 157–167. Kyiv: NPU im. M. Drahomanova [in Ukrainian].
9. Karychkovskiy, V.D. (2018). *Teoriia i praktyka profesiinoy pidhotovky maibutnikh menedzheriv v universytetakh aharnoho profiliiu: porivnialnyi analiz [Theory and prac-*

tice of professional training of the future managers at the universities of agrarian profile: comparative analysis]. (Extended abstract of Doctor's thesis). Kyiv [in Ukrainian].

10. Klymova, K.Ya. (2010). *Teoriia i praktyka formuvannia movnokomunikatyvnoi profesiinoi kompetentsii studentiv nefilolohichnykh spetsialnosti pedahohichnykh universytetiv* [Theory and practice of forming language communicative professional competence of the students of nonphilological specialties of pedagogical universities]. Zhytomyr: Ruta [in Ukrainian].

11. Lazariev, O.V. (2014). Profesiina pidhotovka maibutnykh fakhivtsiv ahrarnoho profilu na zasadakh kompetentnisnogo pidkhodu [Professional training of future specialists of agrarian profile on the basis of competence approach]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovation technologies*, 1 (35), 209–218 [in Ukrainian].

12. Liubashenko, O.V. (2012). Movna osvita: yevropeiski tendentsii i perspektyvy rozvytku ukrainskoi linhvodydaktyky [Language education: European tendencies and perspectives of development of Ukrainian linguodydactics]. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni V. Hnatiuka. Serii: Pedahohika – Scientific papers of Ternopil National Pedagogical University named after V. Hnatiuk, Series Pedagogics*, 1, 11–15 [in Ukrainian].

13. Omelchuk, S. (2006). Formuvannia movlennievo-komunikatyvnykh umin u protsesi vyvchennia syntaksysu [Formation of speech and communicative skills in the process of syntax study]. *Dyvoslovo – Miracle word*, 9, 2–5 [in Ukrainian].

14. Poltavska, O.M. (2009). *Vyvchennia ukrainskoi movy (za profesiinym spriamuvanniam): teoretychnyi i praktychnyi aspekty* [Study of Ukrainian (for professional purposes): theoretical and practical aspects]. Alchevsk: DonDTU [in Ukrainian].

15. *Proekt Kontseptsii movnoi osvity v Ukraini* [Project of Conception of language education]. (n.d.). Retrieved from osvita.ua/doc/files/news/132/13273/Concept_L_education.doc [in Ukrainian].

16. Semina, V.V. (2010). Poniatie «kompetentciia» i «kompetentnost» v rossiiskoi obrazovatelnoi paradigme [The notion of competence and competency in Russian educational paradygm]. *Srednee professionalnoe obrazovanie – Secondary vocational training*, 4, 7–8 [in Russian].

17. Pentyliuk, M.I., Horoshkina, O.M., Popova, L.O., Nikitina, A.V., & Mordovtseva, N.V. (2016). *Slovyk-dovidnyk z ukrainskoi linhvodydaktyky* [Reference dictionary in Ukrainian linguodydactics]. M.I. Pentyliuk (Ed.). Kharkiv: Osnova [in Ukrainian].

18. Strazhnikova, I. (2018). *Pedahohika vyshchoi shkoly* [Pedagogy of higher education]. Ivano-Frankivsk: NAIR [in Ukrainian].

19. Kharitonova, E.V. (2007). Ob opredelenii poniatii «kompetentnost» i «kompetentciia» [On the definition of the notions competence and competency]. *Uspekhi sovremennogo estestvoznaniia – Successes of modern natural science*, 3, 67–68 [in Russian].

20. Khutorskoi, A.V. (2002). Kliucheveye kompetentcii kak komponent lichnostno-orientirovannoi paradigmy obrazovaniia [Key competencies as a component of individually oriented paradigm of education]. *Narodnoe obrazovanie – People's education*, 5, 58–64 [in Russian].

21. Shiriaeva, K. (2015). *Professionalno-kommunikativnaia podgotovka studenta agrarnogo vuza* [Professional communicative training off agrarian higher educational establishment]. (Extended abstract of candidate's thesis). Volgograd [in Russian].

KHARCHENKO Inna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Department of State and Legal Subjects and Ukrainian Studies, Sumy National Agrarian University, 160, Gerasim Kondratiev Str., Sumy, 40000, Ukraine (kharchenko_inna@ukr.net)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8190-4607>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4557.2018.42.150402>

THE FORMATION OF PROFESSIONAL LANGUAGE COMPETENCE OF THE MODERN SPECIALIST OF AGRARIAN PROFILE

Abstract. *The article is devoted to the problem of formation of professional linguistic competence among students of higher educational institutions of agrarian profile. The definition of professional linguistic competence as an integral personal quality, a set of professional competences that predetermine readiness for activities in the agricultural sector, and a list of requirements are included, including: systematized knowledge of the norms of modern Ukrainian literary language, rules of speech communication; mastering of the professional terminology, etc. The content of the professional language competence of a specialist in the agricultural sector is considered as an educational result of his training at a higher educational institution, oriented to the solution of professionally significant and productive tasks in various fields of agricultural practice.*

The purpose of the article is to theoretically substantiate the linguodidactic prerequisites for effective formation of linguistic competence in the process of professional training of future specialists of the agrarian profile on the basis of the competent approach.

The main directions of work with students of institutions of higher education of agrarian profile should take place in the course of teaching the subject «Ukrainian language (by professional orientation)». This is aimed at the development of language training aspects (grammatical, communicative, terminological, etc.). The deepening of the linguistic knowledge of students for the acquisition of professional terminology is emphasized.

The formation of professional linguistic competence among students of agrarian profile is considered as a process directed at solving issues related to their practical, cognitive, and educational activities. Important aspects of this process are the understanding the role of language as a social phenomenon, the study of students' value orientations, their interest in educational and cognitive activities, facilitating the motivation to study.

Key words: *competence, linguistic competence, students, specialist in agricultural profile.*

Стаття надійшла до редакції 13.11.2018 р.